

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

3RP Koruma Sektörü

2026 Başvuruları için Programların Kapsamı ve İçeriği Konusunda Öneriler

Bu belge, 3RP Koruma Sektörü (2026) kapsamında başvuruda bulunmak isteyen ortaklar için temel önerileri özetlemektedir. Bu belge, 2025 Toplumsal Nabız (önceki adıyla Kurumlar Arası Koruma İhtiyaç Analizi) verilerine, **3RP Koruma Sektörü İstişare Toplantısı**'ndan alınan geri bildirimlere ve **yıl ortası** ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) ile **yıl sonu izleme ve değerlendirme** ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) toplantılarının bulgularından elde edilen veriler ve analizlere göre hazırlanmıştır. **Bu belge 3RP Koruma Programlamasına İlişkin Minimum Standartlar ve Kriterlere İlişkin Rehber** ([İngilizce](#) ve [Türkçe](#)) belgesi ve ilgili temel ulusal stratejik çerçevelerle¹ beraber okunmalıdır. Aşağıdaki öneriler önem sırasına göre yazılmamıştır.

- Başvuruların, [Sivil Toplum Vizyon Belgesi II. Eylem Planı \(2025–2027\)](#), [Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı](#), [2030 Engelsiz Vizyon Belgesi](#) ve [Yaşlanma Vizyon Belgesi](#) dâhil olmak üzere temel ulusal stratejik çerçevelerle uyumlu olması beklenmektedir.
- Kamu kurumlarıyla yürütülecek savunuculuk çalışmalarının, özellikle azalan fonlamanın ardından koruma hizmetlerine erişimin sürekliliğini sağlamak amacıyla bireylerin ulusal sistemler ve hizmetlere dâhil edilmesini hedeflemesi beklenmektedir. Ortakların, ulusal sistemler içinde kapsayıcı ve korumaya duyarlı hizmet sunumunu güçlendirmek amacıyla kamu kurumlarıyla sürekli iş birliği içerisinde faaliyet yürütmeleri teşvik edilmektedir.
- Fonların azalması ve STK'ların sahadaki faaliyetlerinin azalmasının ardından, geride bırakılma riski en fazla olan birey ve gruplara odaklanılmaya devam edilmesi önerilmektedir. Ortakların, özellikle Şubat 2023 depremlerinden etkilenen iller dâhil olmak üzere, ortakların varlığının azaldığı ancak koruma ihtiyaçlarının yüksek olduğu illere öncelik vermeleri beklenmektedir. Ciddi tıbbi veya sağlık sorunları bulunan kişiler, engelli bireyler, eğitim ve koruma riski altındaki çocuklar ile tek ebeveynli haneler dâhil olmak üzere özel ihtiyaç sahibi bireyler için özelleştirilmiş müdahalelerin uygulanması önerilmektedir.
- Başvurular aynı zamanda Suriyeli olmayan diğer uyruklardan bireylerin özel ihtiyaçlarını da ele almalı ve koruma ile insani yardım çalışmalarının tüm uyruk gruplarını kapsayıcı olmasını sağlamalıdır. Müdahaleler, farklı uyruk gruplarının karşılaştığı zorlukları dikkate alarak hizmetlere eşit erişimi teşvik edecek şekilde tasarlanmalıdır.
- Nakit ve koruma arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi ve olumsuz başa çıkma mekanizmalarına yönelimin azaltılması amacıyla, geçim kaynakları ve sosyal yardım aktörleriyle daha yakın iş birliği yapılması teşvik edilmektedir.
- Kayıt veya belgelendirme süreci devam eden kişilere yönelik bilgilendirme ve yönlendirme çalışmaları sürdürülmelidir. Bu kapsamda, Göç İdaresi Başkanlığı, barolar ve yerel makamlarla sektörler arası iş birliğinin güçlendirilmesi teşvik edilmektedir.
- Uluslararası koruma başvuru sahiplerine yönelik Genel Sağlık Sigortası'na ilişkin yeni uygulama da dâhil olmak üzere sağlık hizmetlerine erişimin önündeki engellerin giderilmesi

¹ Aşağıda listelenen ulusal eylem planlarına ek olarak, ilgili ulusal stratejiler arasında [Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı \(2024-2028\)](#) da yer almaktadır.

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

için savunuculuk yapılması gerekmektedir. Mümkün olan durumlarda, bilgilendirme faaliyetleri ile tercüme ve randevu alma desteği sağlanabilir.

- Hem geleneksel hem de dijital bilgilendirme kanallarına (örneğin sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları, bire bir danışmanlık gibi) daha fazla yatırım yapılması önerilmektedir. İçeriklerin erişilebilir, kapsayıcı ve farklı topluluk ihtiyaçlarına duyarlı olmasına özen gösterilmelidir. Yerel topluluk ve mülteci ağlarının, doğrulanmış ve korumaya duyarlı bilgilerin yaygınlaştırılması ve etkilenen topluluklardan geri bildirim toplanması amacıyla daha etkin şekilde harekete geçirilmesi teşvik edilmektedir.
- Yasal statü, belgelendirme ve kayıt süreçleri ile şiddet veya istismar, velayet, evlilik ve boşanma gibi konularla ilgili vakaları ele almak üzere hukuki destek kapasitesinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Uzman hukuk personelinin sayısında azalmaya yol açan fon kısıtlamaları göz önünde bulundurularak, ortakların hukuki destek kapasitesini sürdürmek için alternatif yaklaşımlar geliştirmeleri teşvik edilmektedir. Birden fazla ofisi bulunan kuruluşlar, bölgesel düzeyde en az bir özel hukuk desteği birimi oluşturmayı değerlendirebilir. Tek ofisi bulunan kuruluşların ise, mümkün olduğu durumlarda, ihtiyaç sahibi bireylere düzenli destek sağlayabilecek hukuki danışman pozisyonunu korumaları önerilmektedir. Doğrudan personel alımının mümkün olmadığı durumlarda, ortakların aynı ilde hukuki destek sağlayan barolar ve diğer STK'larla iş birliğini güçlendirmeleri tavsiye edilmektedir.
- Toplumdaki artan stres ve buna bağlı riskler göz önünde bulundurularak, psikososyal desteğin (PSD) koruma programlamasının temel bileşenlerinden biri olmaya devam etmesi gerekmektedir. Ortakların, PSD hizmetlerine erişimi iyileştirmek ve yönlendirme mekanizmalarını güçlendirmek amacıyla koordinasyon, savunuculuk ve bilgilendirme çalışmalarını artırmaları teşvik edilmektedir. Mevcut kapasite ve fon kısıtları dikkate alındığında, ortakların PSD hizmet sunumunu sürdürebilmek için esnek ve sürdürülebilir yaklaşımlar benimsemeleri önerilmektedir. Daha geniş coğrafi kapsama sahip kuruluşlar, bölgesel düzeyde özel PSD odak kişileri belirlemeyi değerlendirebilir. Tek ofisi bulunan kuruluşların ise, mümkün olduğu durumlarda, temel psikososyal destek ve psikolojik ilk yardım konusunda eğitim almış personeli bünyelerinde bulundurmaları tavsiye edilmektedir. Uzman personelin olmadığı durumlarda ise ortakların, aynı ilde PSD hizmeti sunan kamu sağlık kurumları ve diğer STK'larla iş birliği ve yönlendirme mekanizmalarını güçlendirmeleri önerilmektedir.
- Engelli bireylere yönelik haklar ve hizmetler ile engelli raporları konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürülmesi gerekmektedir. Engelli ve yaşlı bireylerin hazırlık ve anaakımlaştırma faaliyetlerine daha fazla dâhil edilmesi teşvik edilmektedir.

Bireylerin Kendi İnisiyatifleriyle Organize Ettikleri Geri Dönüşler

- **Önemli Not:** Ortaklar, bireylerin kendi inisiyatifleriyle organize ettikleri geri dönüşlere ilişkin olarak; yürütülecekleri faaliyetler onurlu, güvenli, bilgilendirilmiş karar alma ile gönüllülük ilkelerini esas almalıdır. **Bireylerin kendi inisiyatifleriyle organize ettikleri geri dönüşler ve süreçlerinin Türkiye Cumhuriyeti tarafından yürütüldüğü ve tüm dönüşle ilgili girişimlerde 3RP ortaklarının Göç İdaresi Başkanlığı ile yakın işbirliği ve koordinasyon içinde olmalarının beklendiği unutulmamalıdır.**

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

- **Önemli Not:** Tüm başvurular, hak temelli, güvenli ve onurlu bir yaklaşımın sağlanması için [UNHCR'in dönüşlere ilişkin pozisyonunu aktaran belge](#) doğrultusunda yürütülmelidir.
- Başvurularda, belgelendirme, muvafakat, velayet, mülkiyet ve bireylerin kendi inisiyatifleriyle organize ettikleri geri dönüş prosedürlerine ilişkin bilgi ve hukuki destek eksikliklerinin giderilmesine öncelik verilmelidir.
- Mültecilerin önemli bir kısmının Türkiye'de kalmayı planladığı gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, başvurular mümkün olduğunca, özellikle özel ihtiyaçları bulunan kişiler dâhil olmak üzere, mültecilerin devam eden koruma ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde tasarlanmalıdır.

Çocuk Koruma

- Ortaklar, [2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı](#) gibi **temel ulusal stratejik çerçevelerle** ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.
- Çocuk koruma programlaması, depremden etkilenen bölgelerdeki mülteci çocuklar, ergenler ve bakımverenlerin karşı karşıya kaldığı kalıcı ve en yüksek düzeydeki koruma risklerinin ele alınmasını içermelidir.
- Programlamalar, çocuk koruma ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) risklerinin erken tespitine öncelik vermeye, tamamlayıcı doğrudan hizmet sunumunu ve güvenli yönlendirmeleri sağlamaya devam etmelidir. Tüm aktörlerin, geride kalma riski en yüksek çocuklara odaklanmayı sürdürmeleri teşvik edilmektedir. Bu kapsamda özellikle refakatsiz ve ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar, kayıt ve belgelendirme süreci devam eden çocuklar, okul dışı kalmış çocuklar, ergen kızlar, çocuk işçiliği, çocuk evliliği veya ergenlik dönemi hamileliği riski altındaki çocuklar ve engelli çocuklara öncelik verilmelidir.
- Mülteci çocuklar, ergenler ve bakımverenlerinin ihtiyaçlarını ele alırken, bütüncül çocuk koruma ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) önleme ve müdahale hizmetlerine odaklanmanın ve sektörler arası faaliyetlerin sürdürülmesi, kapsayıcı, kalıcı ve ihtiyaçlara uygun bir yaklaşımın sağlanması açısından temel önem taşımaktadır.
- Ortaklar, başvurularında ortaya çıkan çocuk koruma endişelerini ele almaya çalışmalı/özellikle hassas durumdaki çocuk/ergen gruplarını hedeflemelidir. Bu gruplar arasında refakatsiz ve ayrı düşmüş çocuklar/hareket halindeki çocuklar, Göç İdaresi Başkanlığı'ndan kayıt ve belgelendirme bekleyen çocuklar ve aileleri, doğum belgesi olmayan çocuklar, engelli çocuklar ve onların bakım verenleri, sokakta çalışan/dilenen/çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinde yer alan çocuklar, suça karışan çocuklar (karışık akımların parçası olan ve madde kullanımı ve satışını içeren suçlarla ilişkilenenler dahil olmak üzere) ile suç mağduru ve tanıkları olan çocuklar; evlilik riski altındaki çocuklar/evli/ergenlik çağındaki hamile kız çocukları; LGBTQI+ çocuklar/ergenler ve ailelerinin yanı sıra ticari cinsel sömürüye maruz kalan çocuklar; yüksek derecede travma, stres ve kaygı yaşayan çocuklar ve ergenler (özellikle çocuklara özel ruh sağlığı ve psikososyal destek/tedavi hizmetlerinin olmadığı/sınırlı olduğu bölgelerde); okul dışı çocuklar yer almaktadır.

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

- Akran zorbalığı, mülteci çocukların ve gençlerin eğitime erişiminde ve eğitim sistemi içinde kalmalarında önemli bir zorluk olup, okul dışında kalmalarının başlıca nedenlerinden biridir. Bu nedenle ortaklar yerel okullarla ve İl Milli Eğitim Müdürlükleriyle iş birliği ve ortak çalışma yoluyla ve özellikle Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve mülteci çocuklar ve gençler arasındaki akran ilişkilerini teşvik ederek akran zorbalığını ele alan sürekli ve yapılandırılmış faaliyetlere odaklanmalı ve ev sahibi ve mülteci topluluklardan ebeveynler/bakım verenleri dahil ederek destekleyici aile ve topluluk çevresini güçlendirmelidir².
- Çocuk işçiliği, mülteci çocuklar kapsamında süregelen ve yaygın bir sorun olmaya devam etmektedir. Paydaşlar, en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğine odaklanarak çocuk işçiliğini önleme, risk azaltma ve müdahale faaliyetlerinde özel uyruk ve bölge temelli yaklaşımlar benimsemeye teşvik edilmektedir. Çocuk işçiliği ile ilgili tüm programlar, hem merkezi hem de il/yerel düzeydeki yetkili makamlarla etkileşimi içermelidir.
- Çocuk evliliğine cevaben önleyici ve ihtiyaca özel programlama ve müdahaleler uygulanmalıdır. Bir topluluktaki tüm çocukları veya zararlı sonuçlar açısından yüksek risk altında olduğu tespit edilen belirli çocuk gruplarını hedef alan bir önleme yaklaşımı, bölgenin ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir. Temel önleme faaliyetleri ve müdahaleleri, hukuki farkındalık oturumları, ebeveynlik girişimleri, hane ekonomisinin güçlendirilmesi, ergenler için yaşam becerileri eğitimleri ve çocuk evliliği vakalarına yönelik bireyselleştirilmiş müdahaleleri içermelidir.
- Ortakların genel çocuk koruma faaliyetleri yalnızca müdahale odaklı değil, önlem odaklı bir bakış açısı³ da benimsemelidir. Özellikle risk altındaki çocukların bulunduğu haneler için, toplum temelli çocuk koruma platformları aracılığıyla mültecilerin kendi ağlarındaki ebeveynlik ve bakım verme kapasitelerinin desteklenmesi amaçlanmalıdır. Programlar çocukların, ergenlerin ve bakım verenlerin kendilerini koruma ve dayanıklılığı artırma yönünde güçlendirilmesini desteklemelidir. Ortaklar, ergen/genç katılım modellerine (mentorluk, rol modeliği, liderlik ve gönüllülük programları vb. ile alakalı olanlar dahil olmak üzere) yönelik iyi uygulamaları desteklemelidir.
- Çocuk koruma konularının yapısal olarak karmaşık doğası nedeniyle, çocuk koruma programları, diğer sektörler arası hizmet bileşenleriyle alakalı bağlantılara odaklanmalıdır. Bu bağlantılar hane halkının ekonomik olarak güçlendirilmesi, eğitim, beceriler ve istihdam, ergen sağlığı ve ruh sağlığı ve psikososyal destek dahil olmak üzere sağlık, toplumsal cinsiyet ve TCDŞ programlaması, sosyal norm değişimi, hukuki hizmetlere ve adalete erişim vb. olabilir.
- Çocuk Koruma programları, mülteci çocukların ve ailelerinin sürekli olarak ulusal çocuk koruma sistemine dahil edilmesi ve mümkün olduğu ölçüde ulusal hizmetlerin desteklenmesi/entegre edilme stratejilerinin teşvik edilmesi amacıyla ulusal çocuk koruma sistemlere tamamlayıcılık ve desteğine odaklanmalıdır. Ülkedeki finansal desteğin azalması bağlamında müdahalenin sahiplenilmesini, hizmet geçişini ve sürdürülebilirliği

² Daha fazla bilgi için Eğitim Sektörü Çalışma Grubu'nun [Eğitim Sektörü İhtiyaçlarına Genel Bakış \(Mayıs 2024\)](#) belgesine başvurabilirsiniz.

³ [İnsani Yardım Faaliyetlerinde Çocuk Korumaya İlişkin Temel Önlem Çerçevesi](#) ve [INSPIRE: Çocuklara yönelik şiddeti sona erdirmek için yedi strateji](#) belgelerine bakınız.

Inter-Agency
Coordination
Türkiye

sağlamak adına STK'lar/kamu hizmet sağlayıcıları/yerel yönetimler arasında ortaklıklara/hizmetlerin tamamlayıcılığına odaklanılması tavsiye edilmektedir.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet

- Ortaklar, [Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı \(2021-2025\)](#) gibi temel ulusal stratejik çerçevelerle ilişki kuracak şekilde programlama yapmalıdır.
- Kurumların, vaka yönetimi, hukuki destek ve psikososyal destek dâhil olmak üzere çok sektörlü toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) hizmetlerine güvenli ve zamanında erişimi sağlamaları teşvik edilmektedir.
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin (TCDŞ) önlenmesini teşvik etmek, damgalanmayı azaltmak ve vakaların güvenli şekilde bildirilmesini desteklemek amacıyla, “16 Günlük Aktivizm” gibi uluslararası kampanyalara katılım dâhil olmak üzere ülke genelinde farkındalık artırma girişimleri⁴ uygulanmalıdır. Ortaklar, görünürlüğü artırmak, kamuoyu farkındalığını güçlendirmek ve topluluk katılımını teşvik etmek için savunuculuk kampanyalarını medya ve sosyal medya çalışmalarıyla uyumlu hâle getirmeye teşvik edilmektedir. Böylece, maruz kalmış kişilerin mevcut destek hizmetlerine erişiminin sağlanması hedeflenmektedir.
- Ortakların, müdahale planlaması ve hizmet sunumunu desteklemek amacıyla, koordineli, etik ve gizliliğe dayalı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet (TCDŞ) verisi toplama çalışmalarına katılmaları teşvik edilmektedir. TCDŞ Bilgi Yönetim Sistemi (GBVIMS) verileri, TCDŞ'nin yaygınlığına yönelik tahmin yürütmek amacıyla kullanılmamalıdır. Ancak, eğilimleri tespit etmek, koordinasyonu güçlendirmek ve şiddete maruz kalan odaklı programlamayı geliştirmek için önemli bir araç olmaya devam etmektedir.
- Ortakların, özellikle TCDŞ alanında mültecilerin liderliğindeki kuruluşlarla iş birliğini güçlendirmeleri teşvik edilmektedir. Bu iş birliği, toplum temelli, kapsayıcı ve sürdürülebilir koruma programlamasının teşvik edilmesine katkı sağlayacaktır.

⁴ [Kurumlar Arası Daimi Komite \(IASC\) ve ortak kuruluşlar, Kurumlar Arası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet \(TCDŞ\) Vaka Yönetimi Rehberi, 2017.](#)